

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI**

**BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
MAGISTRATURA BO‘LIMI**

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING**

TAFAKKUR VA TALQIN

**mavzusida Respublika miqyosidagi
ilmiy-amaliy anjuman to‘lami
(II qism)**

Buxoro 2022-yil, 23-may

Tahrir hay'ati:

O.X.Xamidov	Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
R.G'.Jumayev	Siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent
A.A. Turayev	Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
D.R. Djurayev	Fizika-matematika fanlari doktori, professor
S.Q. Qaxxorov	Pedagogika fanlari doktori, professor
M.Y. Ergashov	Kimyo fanlari nomzodi, professor
S. Bo'riyev	Biologiya fanlari doktori, professor
B.N.Navro'z-zoda	Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
D.S. O'rayeva	Filologiya fanlari doktori, professor
T.H.Rasulov	Fizika-matematika fanlari doktori, (DSc)
SH.SH.Olimov	Pedagogika fanlari doktori, professor
A.R.Hamroyev	Pedagogika fanlari doktori, (DSc)dotsent
M.B.Ahmedova	Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent

Mas'ul muharrir:

A.A. Turayev – magistratura bo'limi boshlig'i f.-m.f.f.d., (PhD) dotsent

Musahhih:

S.B.Shamsiddinova – bosh muharrir

T.Sh.Ergashev – dekan muovini

D.R.Rahmatova – magistratura bo'limi uslubshunosi

O.G'.To'rayev –birinchi bosqich tayanch doktorant

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24-yanvardagi Oliy majlisga yo'llagan murojatnomasi va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2020 yil 7- fevraldagi 56-F-son farmoyishiga hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil 4-maydagi № 3/19-04/05-26 son xatiga

asosan ushbu Respublika ilmiy-amaliy anjuman tashkil etildi. To'plamda iqtidorli talabalar, magistrantlar, tayanch doktorantlar va doktorantlarning ilmiy izlanishlari, tajriba almashish, sohalarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar

3. Ismoilova D.E., To'rt o'lchamli qo'zg'alishga ega ikki kanalli molekulyar-rezonans modelining muhim va diskret spektrlar. Scientific progress. Volume2, 44-50 betlar.

4. Ismoilova D.E., Ikki kanalli molekulyar-rezonans modeliga mos Fredgolm determinant. Ilm-fan muammolari magistrantlar talqinida. 2021-y, 233-236 betlar.

5. Ismoilova D.E., Ikki kanalli molekulyar-rezonans modelining muhim va diskret spektrlari. UzACADEMIA, Part-1, 21-25-betlar.

GAUSS TIPIDAGI KVADRATUR FORMULA KOEFFISENTLARINING XOSSASI

F.R.Karimov,

BuxDU, "Amaliy matematika va dasturlash texnologiyalari" kafedrası o'qituvchisi

Gauss tipidagi kvadratur formulaning barcha koefitsientlari A_k musbatdir.

Haqiqatdan ham, $2n-2$ darajali $f(x) = \varphi_{k,n}^2(x) = \frac{\omega_n(x)^2}{x-x_k}$

Ko'phad uchun quyidagi tengliklar bajarilishi ayondir. Bu ko'phad uchun Gauss tipidagi formula aniqdir:

$$\int_a^b \rho(x) \varphi_{k,n}^2(x) dx = A_k [\omega_n'(x_k)]^2.$$

Bundan:
$$A_k = \frac{\int_a^b \rho(x) \varphi_{k,n}^2(x) dx}{[\omega_n'(x_k)]^2} \quad (1)$$

O'z navbatida bundan barcha A_k larning musbatligi kelib chiqadi.

Gauss tipidagi kvadratur formulaning qoldiq hadi:

Teorema. Agar $[a,b]$ oraliqda $f(x)$ funksiya $2n$ -tartibli uzluksiz hosilaga ega bo'lsa, u holda shunday $\varepsilon \in [a,b]$ nuqta topiladiki, Gauss tipidagi kvadratur formulaning qoldiq hadi

$$R_n(f) = \int_a^b f(x) dx - \sum_{k=1}^n A_k f(x_k)$$

uchun quyidagi tenglik o'rinlidir:

$$R_n(f) = \frac{f^{2n}(\epsilon)}{(2n)!} \int_a^b \rho(x) \omega_n^2(x) dx. \quad (2)$$

Gauss kvadratur formulasining qoldiq hadi:

$$R_n(f) = \frac{1}{(2n)!} \int_a^b \rho(x) \omega_n^2(x) f^{2n}(\mu) dx.$$

Gauss kvadratur formula bilan tanishdik, endi bu formulani Mathcad dasturida yechimini ko'ramiz.

Gauss tenglamasining dasturi:

$$\begin{aligned} & \text{ORIGIN} \equiv 1 \qquad n := 6 \\ & P(x) := \frac{1}{2^n \cdot n!} \cdot \frac{d^n}{dx^n} (x^2 - 1)^n \text{ simplify} \rightarrow \frac{231}{16} \cdot x^6 - \frac{315}{16} \cdot x^4 + \frac{105}{16} \cdot x^2 - \frac{5}{16} \\ & a := P(x) \text{ coeffs}, x \rightarrow \left(\begin{array}{c} -\frac{5}{16} \\ 0 \\ \frac{105}{16} \\ 0 \\ -\frac{315}{16} \\ 0 \\ \frac{231}{16} \end{array} \right) \\ & T(x) := \frac{2}{[1 - (x)^2] \cdot \left(\frac{d}{dx} P(x) \right)^2} \\ & x := \text{polyroots}(a) \qquad k := 1..n \\ & A_k := T(x_k) \\ & x = \left(\begin{array}{c} -0.9324695142 \\ -0.6612093864 \\ -0.2386191861 \\ 0.2386191861 \\ 0.6612093865 \\ 0.9324695142 \end{array} \right) \qquad A = \left(\begin{array}{c} 0.1713244923 \\ 0.3607615731 \\ 0.4679139346 \\ 0.4679139346 \\ 0.360761573 \\ 0.1713244924 \end{array} \right) \\ & f(x) := \frac{\sin(x^2)}{e^x} \qquad a := 0 \qquad b := 1 \\ & \int_a^b f(x) dx = 0.1509125672 \qquad t_k := \frac{b-a}{2} \cdot x_k + \frac{b+a}{2} \\ & \frac{b-a}{2} \cdot \sum_{k=1}^n A_k \cdot f(t_k) = 0.1509125672 \end{aligned}$$

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Бахвалов Н.С. «Численные методы»: -М: Наука.1987 й.
2. Самарский А.А. «Введение в численные методы»: –М: Наука, 1987 й.

	<i>tushunchasi</i>
F.R.Karimov	<i>Gauss tipidagi kvadratur formula koeffisientlarining xossasi</i>
70530402 – Geografiya (o'rganish obyekti bo'yicha)	
<i>D. Inomjonova</i>	<i>Demografik jarayonda oilaning ahamiyati, oilaning turlari</i>
<i>Yo.D.Xolov Nasullayeva N.N.</i>	<i>Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar - "jayron" ekomarkazi</i>
G.S.Halimova Sh.S.Babakulova	<i>O'zbekistondagi past tog'larni geografik tadqiq qilishning amaliy ahamiyati</i>
<i>G.S.Halimova, K.Amonova,</i>	<i>umumgeografik qonuniyatlarning yer tabiatiga ta'siri</i>
<i>X.R.Toshov M.N.Muhammadova</i>	<i>Landshaft xaritalari va ularning ahamiyati</i>
<i>M.S.G'aybullayeva</i>	<i>Zovur tarmoqlaridan foydalanishning gidrologik asoslari</i>
70530101 – Kimyo (fan yo'nalishlar bo'yicha)	
<i>Q.A. Ravshanov M.I. Raxmonov</i>	<i>Gossipol smolasi asosida bitumni modifikatsiyalash</i>
<i>Q.A.Ravshanov, X.X. O'rinov</i>	<i>Aralash tolali matolarga gul bosishda polimer kompozitsiyalar qo'llanilishining amaliy aspektlari</i>
<i>O.U. Nurova, SH.B, Ostonova</i>	<i>Quyushtiruvchi olishda suvda eruvchi polimerlarning konsentratsiyaning ta'siri</i>
<i>A. G. Turdiyeva</i>	<i>Karbomid nitratining sintezi va xarakteristikasi va nitrokarbamid</i>
<i>M.Y.Ergashov, A.T.Jo'rayev</i>	<i>Maclura pomifera o'simligi mevasining kimyoviy tarkibi va biologik faolligi</i>
70510101-Biologiya (fan yo'nalishlar bo'yicha)	
<i>M.S.Xodjiyeva</i>	<i>O'zbekistonda baliqchilikni rivojlantirish biotexnologiyalari</i>
<i>N.Axmedova, Z. Fozilova, M.Muxammedova,</i>	<i>Janubiy-g'arbiy Qizilqum suv havzalarida uchrovchi kam sonli va migrant qush turlarining tarqalish ekologiyasi va muhofazasini tashkil qilish masalalari</i>
III-SHO'BA -FILOLOGIYA	
70230101-Lingvistika (o'zbek tili)	
L. Avliyoqulova	<i>Psixologlar nutqiga xos tibbiy birliklarning lisoniy xususiyatlari</i>
M.Y.Latifova	<i>O'zbek tilida qo'shma so'zlar taraqqiyoti xususida</i>
M.I.Jo'raqulova	<i>O'tkir Hoshimov romanlari matnida milliy dunyoqarashning namoyon bo'lishi</i>
O.Safarova	<i>Topoasos, topoformant hamda indicator tushunchalari</i>